

Verksamhetsberättelse för Hälsinglands museum 2019

Inledning

2019 var ett framgångsrikt år för Hälsinglands museum. Det är följden av museets långsiktiga strategi; att fördjupa samverkan genom ett vidgat deltagande, alltså samarbete med civilsamhälle, exempelvis föreningsliv och med andra institutioner. Dessutom har museet även verkat i nationell och internationell samverkan.

Vi uppmärksammade tidigt de stora bränderna 2018 vilket resulterade i två utställningar, "Samling vid elden" och den senare bearbetningen "Det brinner". Museet hade under sommaren 2019 en "filial" i centrala Färila där besökare kunde ta del av dagsaktuell information om besöksmål i närområdet och samtidigt se utställningen "Samling vid elden".

Kampen mot den globala klimatkatastrofen är vår tids mest genomgripande fråga. Klimatförändringarna skapar en ny dagordning för hela den samhällsorganiserings, även den musealt-kulturella. Det finns också ett samband mellan försvaret för demokratin, vetenskapen och kampen mot de globala klimatförändringarna. Hoten och inskränkningarna mot demokratin ingår ofta allians med aggressiv klimatförnekelse.

Under året påbörjade museet också ett samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, kring hållbart skogsbruk i klimatändringens tid. Förarbetena kommer att resultera i ett regionalt ungdomsprojekt kring dessa frågor år 2020. Temat belystes även i konsten, genom Ylva Ceders utställning Ängder.

Gröna vågen var en tidig miljörelse som museet uppmärksammade i en utställning under året. Dellenbygden var under en period scenen för ett av de mer uthålliga kollektiven i Gröna vågens tecken, nämligen Ljusbacken.

I museets fleråriga projekt i Hamra och senare också i Fågelsjö har vi fortsatt att undersöka glesbygdens närhistoria, liv och förutsättningar. I en utställning uppmärksammade vi en okänd berättelse, nämligen koloniströrelsen på de statliga skogarna i länet.

Från och med 2019 har museet en heltidstjänst med fokus på nationella minoriteter och romskt kulturarv. Det är unikt i museisverige att ett regionalt museum har en egen tjänst för minoritetsfrågor. Det möjliggör kontinuitet och en djupare verksamhet inom området. Under 2019 har fokus legat på nätverksarbete och förarbeten inför den nya basutställningen om Rosa Taikon.

Museets besökstal i Hudiksvall ligger på 43 500, men under året har museet också producerat flera utställningar med platsbundna teman som lockat publik på andra orter.

Museets satsning på externa utställningar och programverksamhet utgår från värdet med fördjupad samverkan. Museet är en samhällsaktör som uppträder i samarbeten på olika orter, i konstellationer som bygger på tanken att samverkan och bredd stärker den demokratiska kraft som kulturlivet utgör och är en långsiktig garant för dess överlevnad. Den sammanlagda besökssiffran på de externa utställningarna ligger på 33 500.

Totalt har 77 000 personer tagit del av museets utställningar 2019 och då har inte besöken till vandringsutställningarna "Drömmen om skolan" och "Årsrika" räknats in.

Prioriterade områden

Natur- och kulturvärden som grund för turistisk utveckling

Projektets ambition har varit att föra samman både natur- och kulturvärden i olika samarbeten för att stärka turismen i området runt Hamra. Projektet har också arbetat med målgruppen unga genom besök i Hamra nationalpark. Nätverksbyggande och samordningsarbete med boende i Hamra, Fågelsjö och Los har varit viktiga uppgifter, samt med turist- och besöksnäringens aktörer och ansvariga myndigheter. Arbetet har bedrivits i projektform med stöd av Länsstyrelsen och projektet avslutas i mars 2020.

Nationella minoriteter

I linje med uppdraget gällande nationella minoriteter har Hälsinglands museum under året arrangerat flera aktiviteter med fokus på de nationella minoriteterna. Pågående är även ett internt kunskapsbyggande arbete. Museet har uppmärksammat minoriteternas högtids- och minnesdagar via sina digitala kanaler.

Arbetet har inriktats på regional samverkan med romska grupper, men också med nätverksbyggande nationellt och internationellt. Bland annat deltog Hälsinglands museum på Roma Tangible Heritage Symposium i Tensta, arrangerat av Roma Institute for Arts and Culture. Symposiet samlade ett hundratal deltagare från hela Europa kring arbete med romskt kulturarv.

Nätverksbyggandet under året är också en del av förstudiearbetet inför den kommande basutställningen om Rosa Taikon. I denna gestaltas och materialiseras ett romskt kulturarv som endast i begränsad utsträckning finns företrätt på museer. Föremål och deras laddning har stor betydelse för historieberättandet.

I december besökte museet Muzeum Romské Kultury i Tjeckien, Europas enda museum helt tillägnat romskt kulturarv. Syftet var att lära sig mer om förvaltning av romskt kulturarv av Europas främsta experter. Med detta placeras arbetet vid Hälsinglands museum in i en europeisk kontext och rollen som kunskapscentrum för romskt kulturarv blev tydligare.

Seminariet *Att bevara och förmedla den romska minoritetens kulturarv* organiserades av museet och samlade besökare och deltagande föreläsare från hela landet, från museer, högskolor och universitet, Forum för levande historia och ideella föreningar. Seminariet dokumenterades i en rapport som finns publicerad på museets hemsida.

Digitaliseringen och publiceringen av romska bilder i samverkan med Romskt kulturcentrum i Malmö har fortsatt.

Kulturarvsfrågor

Museet verkar för att stärka allmänheten och civilsamhällets engagemang för kulturarvs- och kulturmiljöfrågor. Dessutom arbetar museet med olika uppdrag inom området.

Under 2019 fördjupades muséets samarbete med Hudiksvalls kommun i plan- och bygglovsfrågor, exempelvis gällande ett förslag om att renovera och bygga om Hudiksvalls teater. Ett samarbete kring att ta fram en kombinerad bevarande- och utvecklingsplan (BUP) inleddes tillsammans med stadsarkitekten i Hudiksvalls kommun.

Efter inventeringen av fiskarkapell i Uppsala stift har nu arbetet fortsatt med en inventering av fiskarkapellen i Härnösands stift. Arbetet sker i samarbete med läns museet Gävleborg och syftar till en kommande publicering.

Kyrka och lokalsamhälle.

I samhället Hamra har samarbetet fortsatt runt frågor om lokalsamhälle och kyrka. Under sommaren lyfte museet berättelser om kolonatverksamhet i bygden. För att möjliggöra öppethållande samverkade vi med församlingsrådet om personalresurserna.

I ett samarbete med Uppsala stift och domkyrkoförsamlingen i Uppsala visades utställningen "Tro, kulturarv och lokal utveckling" i Uppsala domkyrka. I anslutning till utställningen hölls ett seminarium under samma rubrik tillsammans med Uppsala stift.

Ett nytt samarbete har påbörjats mellan Hälsinglands museum, Bollnäs församling och Tallins konstmuseum. Projektet lyfter fram de höga kulturvärdena i vår kyrkliga konst och fokuserar på det medeltida altarskåp i Bollnäs kyrka som tillskrivs den medeltide mästaren Mikael Sittow, verksam bl.a. i Estland och en central historisk person för Estlands nationella identitet.

Samtidskonst

Museets konstutställningar har under året presenterat olika intressanta konstnärskap med en aktiv relation till landskapet Hälsingland – exempelvis Diana Andersson, Ylva Ceder och Ulrik Samuelson. Detta arbete kommer att fortsätta under 2020 med Sara-Vide Ericsons utställning "Interior ambush".

Gröna vågen

Under 2019 påbörjades undersökningen av det samtidshistoriska fenomen som kallas Gröna vågen. Gröna vågen gav upphov till olika kollektiv i Hälsingland under 1970-talet och ett av de mest kända, Ljusbacken, blev berättat i en fotoutställning av Johan Ahlén. Den visades i samarbete med hembygdsföreningen på Delsbo forngård. Hur Gröna vågen påverkat Dellenbygden har undersökts i ett projekt med medel från Region Gävleborg. Inom projektet har också en insamling av fotografier och föremål påbörjats.

Klimatfrågan

Inför utställningen om de stora bränderna i Hälsingland och Grekland adderades också nya bilder och berättelser om bränderna i Kalifornien till det redan befintliga materialet. Utställningen "Det brinner" har haft en omfattande pedagogik (se nedan under pedagogiskt arbete) och temat kommer att fortsätta under 2020 med diskussioner om skog och klimat i länsomfattande pedagogik för unga.

Textilt

Idérummet i museets textiltställning har under året fortsatt visa utställningar på temat "Folklig dräkt i Hälsingland", utifrån olika delar av Håkan Libys bok "Dräkternas Hälsingland". Museet har blivit en viktig mötesplats för olika grupper med textil verksamhet, exempelvis bildväv och stickkafé. Museet har en tydlig målgrupp där textil står i centrum och har även främjat hemslöjd som kulturområde genom slöjdbio, täljcaféer och inslag i kursen "Bortom ytan".

Hälsingegårdar

Museet har på olika sätt utvecklat sitt uppdrag med världsarvet hälsingegårdar. I den publika kursen "Bortom ytan" lyftes olika teman kring hälsingegårdarna. Olika aktiviteter förlades till världsarvsgårdarna och dessutom gjordes besök på gårdar. Serien blev både uppskattad och välbesökt och genomfördes i samverkan med Forsa folkhögskola och med stöd av Länsstyrelsen.

Unescos generalsekreterare Mats Djurberg besökte i oktober Hälsingland och det nyinvidda biosfärområdet i Ovanåkers kommun (ett område med höga natur- och kulturmiljövärlden). Under besöket i Hudiksvall besöktes Norrhälsinglands räddningstjänst för ett samtal om skogsbränderna och områdets fysiska kulturarv. På museet träffade ägare till världsarvsgårdarna för samtal och på Bromangymnasiet berättade han om Unescos uppdrag.

Museet arrangerade en tvådagars kulturarvsresa till världsarvet Fågelsjö för eleverna vid Andersbergsskolan i Gävle, ett led i ett kulturarvsprojekt i samarbete med Länsmuseum Gävleborg, Region Gävleborg och världsarvspedagogen.

I mars anordnade Hälsinglands museum ett vetenskapligt seminarium med fokus på hälsingemåleri med deltagare från bl.a. Uppsala universitet och anställda vid museer i Gävleborgs län. Olika aspekter på hälsingegårdars inredningskultur behandlades.

Museet har också deltagit på en konferens för unga antikvarier anordnad av EU och Unesco, European Young Heritage Professionals Forum i Zadar, Kroatien.

Doktorandprojektet vid institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet fortsätter. Avhandlingsprojektet studerar det äldre inredningsmåleriet i Hälsingegårdarna och beräknas färdigt 2023.

Utställningar

Rosärmatröjor och rödlånglavor

21 apr 2018 — 2 feb 2019

Utställningen visar stickade tröjor, mössor och strumpor ur både kvinno- och mansdräkten. Materialet kommer ur museets egna samlingar och från olika inlån, bl.a. från hembygdsföreningar. Utställningen var fjärde delen i serien "Folklig dräkt i Hälsingland" och visades i textiltställningens idérum.

Sinnerligt

1 sep 2018 – 7 jan 2019

En serie installationer av bildkonstnären Laura Blake och scenkonstnären Ellie Griffiths, oavsett funktionsvariation. Framtagen genom projektet scen:se.

Låtsaskompisar

13 okt 2018 – 23 feb 2019

Diana Anderssons skulpturer och en svit bilder från de senaste årens produktion. Säreigna existenser längs en glidande skala mellan människa-djur.

Magnus Wennman – Där barnen sover

10 nov 2018 — 28 feb 2019

Fotografen Magnus Wennmans utställning "Där barnen sover" handlar om krigets Syrien. Flera miljoner barn befinner sig på flykt undan ett krig som varat i snart tio år och skapat oändliga tragedier.

Det brinner!

30 aug — 30 nov 2019

En utställning om bränderna i Hälsingland, Kalifornien och Attika, katastrofer i klimatförändringens spår. Text Po Tidholm. Fotografi Peter Hoelstad.

Ylva Ceder – Ängder

11 jul — 14 sep 2019

En serie nya verk av Ylva Ceder som också visat utställningen Confluence på museet. Fem stora målningar som gestaltar ett brandhärjat landskap, svart jord och svartnade trädstammar. Ett tyst landskap som förbereder sig att återfödas med liv.

Hitförda av krigets stormar

27 jun — 16 aug 2019

Under krigsåren kom mer än 4 000 barn till Gävleborg. Berättelsen om de finska krigsbarnen är en del av vår historia. En produktion av Läns museet Gävleborg i samverkan med Arkiv Gävleborg och Gävle Kommunarkiv.

Kitty Crowther – Originalillustrationer

25 maj — 27 sep 2019

Kitty Crowther är en internationellt uppmärksammat belgisk bilderboksskapare som 2010 belönades med ALMA-priset. I utställningen visades originalillustrationer från böckerna Sagor om natten, Farwest, Rymlingarna, Mamma Medusa och några fristående projekt.

Momentum – Forsa Folkhögskolas fotolinje

4 maj — 25 maj 2019

Kursdeltagare från Forsa folkhögskolas fotografiutbildning ställer ut sina examensarbeten efter ett års studier. 2019 års utställning visade bland annat bilder från en fågels perspektiv till livet som hemlös på Paris gator.

Dieter Kluge – Minnets envishet

16 mar — 29 jun 2019

Efter andra världskrigets slut svalt Berlins människor bland ruiner. I det sönderbombade landskapet levde konstnären Dieter Kluge som barn och landskapet återskapades i konstnärens första separatutställning på Hälsinglands museum.

Liten blir stor – Barnens kläder i folklig dräkt

16 mar — 16 nov 2019

En utställning i textilutställningens idérum om barnens dräkt i den folkliga traditionens Hälsingland, utifrån ett kapitel i Håkan Libys bok "Dräkternas Hälsingland".

Bland blomstrande kolonner och bibelord

8 mar — 21 sep 2019

Väggmåleri från två platser i Hälsingland: Kramsta i Järvsö och Mellanbyn i Idenor. Fantasirika målningar där bibelord inramar blomsterdrottningen Flora, Moses tar emot budordens stentavlor och lejonet har människoansikte och blommig svanstipp.

Ylva Ceder – Confluence

19 jan — 27 apr 2019

Ylva Ceders måleri är mycket tillgängligt och figurativt, hennes fotorealistiska bilder öppnar sig direkt för betraktaren. Men de osäkrar också en bildvärld vi vant oss vid, antingen det gäller en sommaröppen medeltidskyrka eller en dekorerad hälsingegård.

Stina Wirsén Bilderbokskonst

25 okt 2019 — 25 jan 2020

Stina Wirsén är en av Sveriges mest välkända illustratörer och bildskapare. Hon har skapat en rad älskade figurer och karaktärer i sina böcker. Utställningen fokuserar på hennes bilderböcker och gör nedslag i olika samarbeten och långvariga projekt.

Ulrik Samuelson – Sunset Boulevard och Kalvstigen

12 okt 2019 — 7 mar 2020

Ulrik Samuelsons konstnärliga arbete omfattar de flesta av genrer och stilar. Han rör sig obehindrat mellan måleri, installationer och monumentala uppgifter som exempelvis Kungsträdgårdens tunnelbanestation. Hans verksamhet är en ständigt pågående diskussion om konstens uppgift.

Romska smycken – Hantverk, tradition och ett sätt att leva

27 sep 2019 — 25 jan 2020

Förr bar romska kvinnor familjens kapital i form av smycken. De var familjens livförsäkring, såväl som något att dekorera sig med. Romska smycken berättar om en del av romsk, svensk och europeisk kulturhistoria som håller på att gå förlorad.

Tenn i Hälsingland

2 mar 2018 — 31 dec 2020

Under medeltiden fram till 1800-talet var föremål av tenn statusföremål på bondens, prästens och borgarens bord. Utställningen visar fat, kannor, stop och annat som göts av

tenngjutarmästare. Ursprungligen fanns de bara i våra större städer, men under 1700-talet etablerades tenngjutarverkstäder i Gävle, Hudiksvall och Söderhamn.

Fasta utställningar

Museets fasta utställningar täcker perioden från medeltid till industrialisering och nutid. Historieberättelserna diskuterar säregenheten och den regionala, nationella och internationella kontexten i det sydnorrländska landskapet Hälsingland.

Mästaren från Fläcka (13 feb 2010 tills vidare) är berättelsen om skiftet mellan Hälsinglands medeltid och reformationen genom landskapets rika arv av medeltida kyrkoskulptur. Det är en utställning som speglar medeltiden, dess katolska tro och den lokala/regionala bildvärlden med särskild tonvikt på mästaren Haaken Gulleasons arbeten.

De brutna mönstren (27 okt 2013 tills vidare) visar den historiska dynamiken i textilnäringen och dess olika uttryck. Utställningen som fyller tre salar följer textilproduktionen i landskapet och ger en samhällsberättelse med bredd och djup, från hemproduktion och merkantilism till kropp, genus och identitet.

Herrstugan (30 okt 1937 tills vidare) är museets äldsta utställning, en slags installation av en interiör originaldekoration från en herrstuga i Forsa, utförd av målaren Erik Ersson 1758 och på plats i museet sedan 1937.

Båtmagasinet

24 jun — 17 aug 2019

Hamnen, Hudiksvall

Museets magasin med historiska båtar hölls öppet under sommaren.

Externa utställningar

Samling vid elden

8 dec 2018 — 11 aug 2019

Färlafilialen, Färila

En utställning om sommarens bränder, samhällets sårbarhet, lokalsamhällets styrka, naturens kraft och klimatets nyckfullhet. Fotografen Peter Hoelstad och journalisten Po Tidholm följde arbetet på staben i Färila, träffat brandmän i fält, besökt drabbade skogsägare och vandrat i ruinerna av det grekiska samhället Mati.

Kolonister på statens skog

19 jun — 20 okt 2019

Amerikahuset, Bortom Åa, Fågelsjö

Hamra kyrka, Hamra

Två utställningar i Hamra och Fågelsjö om livet på kolonaten i Hamra kronopark. En bortglömd berättelse om hårt arbete, bolagsvälde och statlig politik.

Gröna vågen – Inifrån ett Delsbokkollektiv

22 jun — 28 sep 2019

Delsbo Forngård, Delsbo

För 50 år sedan växte en grön våg fram i Sverige. Tusentals unga människor flyttade ut på landsbygderna för att bygga en ny vardag och en ny framtid. Hälsingland och särskilt Dellenbygden blev ett mål för många. Fotografen Johan Ahlén dokumenterade vardagslivet på kollektivet Ljusbacken.

Lämna eller stanna – Om att få finnas där man är

6 sep — 31 dec 2019

Svågagården, Bjuråker

Fyra unga människor ser på sina liv. Fyra unga som stannat, eller återvänt till olika orter i Hälsingland, till det vi kallar hembygd, ibland glesbygd, andra gånger landsbygd. De stannar kvar med olika motiv, men utan större tveksamhet.

Tro, kulturarv och lokal utveckling

25 okt – 24 nov 2019

Uppsala domkyrka, Uppsala

En utställning om samhället Hamra i Hälsingland och dess kyrka. En gång ett livaktigt samhälle runt skogsindustrin, idag en glesbygdsort med drygt 70 invånare. I utställningens bilder av Peter Hoelstad lyfter vi frågan om kyrka och lokalsamhälle kan hitta nya sätt att samsas i det religiösa rummet.

Drömmen om skolan

Den egenproducerade vandringsutställningen om romers kamp för utbildning från 1940-talet till idag har vandrat omkring i landet. Under 2019 visades utställningen på Värmlands läns museum, Upplandsmuseet samt Läns museet Gävleborg.

Årsrika - en utställning om åldrandet

Vandringsutställningen om åldrandet, om livslust, sorg, kropp och ensamhet fortsatte att turnera genom landet, under 2019 visades utställningen på Göteborgsstadsbibliotek och läns museerna i Västmanland och Gotland. Totalt besöktes utställningen av 40 800 personer.

Pedagogik 2019

Museets pedagogiska verksamhet vill utforska, förmedla kunskap, ifrågasätta invanda föreställningar och ställa frågor. Som museum har vi unika möjligheter att använda föremål ur historien och erbjuda en kreativ miljö som ett spännande komplement till skolans undervisning. Pedagogiken är främst knuten till museets pågående utställningar, ibland väcker samtiden de historiska frågorna, andra gånger anknyter historien till samtidsdiskussionerna.

Under året har stort fokus legat på pedagogik för de yngsta. Vi har arbetat med rörelsevisningar tillsammans med en danspedagog i två utställningar, nämligen Kitty Crowther och Stina Wirsén.

I pedagogiken har olika verkstäder även hållits med måleri, bildvisningar, högläsning, filmvisning, musik m.m. Satsningen på de yngre har skett i samverkan med Hudiksvalls kommun.

Barn och unga från Färilas och Los skolor deltog i pedagogik knuten till "Samling vid elden" i ett samarbete med en träslöjdare och Civilförsvarsförbundet. Här angick skogsbränderna även den yngre målgruppen på ett direkt sätt.

När utställningen "Det brinner" visades på museet anpassades pedagogiken och temat blev "naturen" och ett samarbete organiserades med Skogen i skolan/Skogsstyrelsen. Barnen fick också möta räddningstjänstens insatsstyrka och deras brandbilar.

För högstadie- och gymnasieungdomar fortsatte teman från produktionerna "Lämna eller stanna" och "Skuggsång". Pedagogiken och delar av utställningarna har förflyttats till skolor i Hudiksvall och Nordanstig. Ungdomarna blev medskapande med bl.a. utställningsdesign och teater.

I pedagogiken knuten till "Det brinner" utvecklades ett samarbete med skogsforskare vid Umeå Universitet för att skapa pedagogiska texter/diskussionsunderlag för gymnasieelever. Temana riktar sig till lärare och elever i frågor om skog, klimat, miljö, djur och människa. Ett omfattande arbete med pedagogik, programverksamhet och lärarfortbildningar gjordes under året kring utställningen, bl.a. ett seminarium med organisationen *Plockhugget*, som jobbar med alternativt skogsbruk. Inbjudna var elever på skogsgymnasiet i Ljusdal och naturbruksgymnasiet i Arbrå.

Dessutom har kontinuerliga pedagogiska visningar genomförts i exempelvis De brutna mönstren, Mästaren från Fläcka, Malstastenen och – externt – på Slåttagården i Ovanåkers kommun.

Ett exempel på hur utställningsverksamheten tas i bruk för att lyfta svåra och viktiga samhällsfrågor är de workshops som gavs för gymnasieelever i utställningen *Där barnen sover* (producerad av Fotografiska museet) under januari och februari. I upplägget tog vi avstamp i Magnus Wennmans fotografier av barn på flykt från striderna i Irak och Syrien för att låta ungdomarna diskutera frågor om gränser, asyl och flyktingskap.

Under våren gavs pedagogik som tagits fram inom ramen för projektet *Integration, religion och nya överenskommelser* (avslutat i oktober 2018). Det avslutade projektet har haft en stor efterfrågan och i Sandviken, Botkyrka och Voxnadalen har vi haft föreläsningar.

Museet har under 2019 både deltagit och arrangerat under några stora arrangemang för vuxna. I mars arrangerade museet en mycket uppskattad lärarfortbildning på tema *Islam i Sverige – de första 1 300 åren* med religionshistoriker Simon Sorgenfrei vid Södertörns högskola som gästföreläsare. Sorgenfrei utkom 2018 med en uppmärksam bok som handlar om den muslimska närvaron i Sverige från vikingatiden till samtiden och om många av de frågor som idag omger den muslimska närvaron i Sverige, vilket ämnet för fortbildningen. Ett 70-tal personer deltog i arrangemanget.

I september gavs en föreläsning för masterstudenter i museologi, bibliotek- och arkivvetenskap vid Uppsala universitet. Förfrågan från Uppsala var att ge studenterna en bred inblick i arbetet på museum, både basverksamhet såsom arbete med arkiv och utställningar, men även ge exempel på hur museum kan driva eller vara en part i projekt och samarbete med andra aktörer. I oktober föreläste vi vid arrangemanget Religionsfestivalen i Umeå utifrån arbetet med *Integration, religion och nya överenskommelser* tillsammans med gästföreläsare från Södertörns högskola. Ca 200 inbjudna från skola, kommun och församlingar deltog i arrangemanget.

Totalt har närmare 3 400 barn och unga deltagit i museets pedagogiska visningar.

Arkiv

Arkivarbetet inriktas fortfarande på förbättrad, digital tillgänglighet och fortsatt strukturering av inkommet arkivmaterial. Målet är att arkivet ska vara sökbart på nätet som ett komplement till fysiska besök. Under året påbörjades arbetet med ett e-arkiv. Museet har valt tjänsten Archivemata som är kompatibelt med vårt förteckningssystem AtoM. Detta möjliggör snabbare eftersökningar av arkiv och leder till bättre kontroll över museets arkivbestånd.

Under året kom många arkiv med stark lokalhistorisk anknytning in till museet, se vidare under "Gåvor".

Intresset för museets dokumentarkiv ger fler och fler besökare och förfrågningar, allt i spåren av mediaprogram som "Det sitter i väggarna". Arbetet med bildarkivet har fortsatt som planerat och vid årets slut hade Alfta och Arbrå socknar publicerats på Digitaltmuseum.se. Under året har 1334 fotografier publicerats. Samarbetet med skanningsgruppen Arkion i Bollnäs fortsätter med samma goda resultat som förut.

I november anordnades Arkivens dag på Hälsinglands museum på temat "Gömt eller glömt?". Ett samarbete med Arkiv Gävleborg, Läns museet Gävleborg och Regionarkivet. Föreläsningar och miniutställningar hölls på flera olika teman, exempelvis kvinnors rösträtt, Gävleborgs första psykiatrisjuksköterska, släktforskning, hyllningsadresser, Rosa Taikon och Hudiksvalls stad. Under dagen medverkade Dibis och Sockenbilder.

Arbetet med Hilding Mickelssons bildsamling har under 2019 gått in i sitt slutskede. Därefter återstår en sammanfattning av ett arbete som pågått i sexton år, sedan hösten 2003. Mottagandet av Mickelssons samling resulterade också i ett nytt, klimatkontrollerat arkiv.

2019 innebar också att det var 100 år sedan Hilding Mickelsson föddes. Jubileet firades med boksläpp på Rengsjö hembygdsgränd av boken *Mästerfotografen: Hilding Mickelsson och hans Hälsingland*. Producerad av Hälsinglands museum i samarbete med Hilding Mickelsson-sällskapet och Rengsjö hembygdsförening.

Samlingsförvaltning

Arbetet med det nya konstmagasinet har fortgått samtidigt som arbetet med omstrukturering och förtätning av befintliga magasin fortgått. Under året har museets inlett ett arbete med att förteckna föremålsplaceringar intensifierats, detta för att förenkla och effektivisera föremålshantering och digitalisering. Under året har 1 214 inventarienummer fått placering. Sedan museet införskaffade Primus har ca en femtedel av museets föremålssamling fått en placeringskod. Under 2019 har detta arbete också fokuserat på att rätta metadata och förteckna den information som inte finns digitalt. För att inrymma den stora föremålssamling på drygt 1300 föremål från Rosa Taikons verkstad har material och expansion av nuvarande kompaktsystem införskaffats. Detta för att säkerställa ett långsiktigt bevarande.

Under våren publicerade museet en 3D-modell av Malstastenen för att testa möjligheterna med digital presentation, detta efter ett 3D-seminarium anordnat av Riksantikvarieämbetet.¹

<http://bit.ly/2Rm1vJJ>

Inköp, gåvor och depositioner

Textildonationer

Marie Näsman Engberg – broderade hängslen som tillhört Anders Johan Benett, Fiskarstan + ett par brudvantar

Barnen till Maj-Britt Jonsson, Överälve – Diverse dräktplagg Bjuråker och Delsbo

Anna Persson, Näsvisen – diverse linneplagg och vävda band Bjuråker och Delsbo

Anna Humbles donation – 6 kartonger innehållande diverse dräktplagg från gården Åkre 2 i Forsa

Dorrit Berlin, Forsa – Två bindmössor och en kjolväska fr Tjärnvik, Gnarp

Inköp

Bänkdörr målad av Paul Hallberg från Borgsjö kyrka.

- "Kråkön" skiss till fresk i mitthögskolan Härnösand, av Mollie Faustman 1948.

- Akvarell av innergård målad av Greta Rodenstam 1947.

- Minnestavla.

- 2019 års grafikportfölj utgiven av FfGK.

Gåvor

- Huvudsmycke tillverkat av Rosa Taikon.

- Föremål och foton relaterade till "Gröna vågen" i Dellenbygden.

- Föremål och arkiv, Hudiksvalls Fabriks- och Hantverksförening.

- Ställinstrument tidigare ägt av August Hahne.

- Wallströmska arkivet

- Gårdsarkiv från Väst-Ols, Jättendal.

- Brevbok skriven av Kronolänsman Jost von Köhling (1817-1883), skänkt av Arbrå hembygdsförening.

- Anders Lindahls personarkiv innehållande bland annat debetsedlar kopplade till samer.

-Samtliga föremål som utgjort en deposition från Hälsingegården har överförts som gåvor till Hälsinglands museum.

Inlån och depositioner

Arkivhandlingar, tidningsklipp, fotografier och negativ med koppling till romsk historia. Deponerat av Romskt kulturcenter i Malmö.

Utlån och depositioner

-Konstverk: HM21760: "Stadsbild med eldsvåda" av Gösta Adrian-Nilsson (GAN). Till Sven-Harrys konstmuseum, utställningen Sjömanskompositioner - färgens dramatik och stadens dynamik.

-Konstverk: HM22456: "Porträttstudie av neger" av Vera Nilsson till Øregaard Museum, utställningen Astrid Holm & Co.

-Föremål: Kameror och föremål relaterade till Hilding Mickelsson till Rengsjö hembygdsförening.

Över 200 konstverk/föremål har under året varit deponerade inom Hudiksvalls kommun.

Publikationer:

Gunilla Kindstrand, Mästerfotografen Hilding Mickelsson och hans Hälsingland.

Lars Nylander, En vandring genom Söderhamns historia (ny utgåva).

Slutord

Inför det nya decenniet kan vi se att museet har ett utvecklat samarbete med både civilsamhälle och andra institutioner. Museet har också en välfungerande organisation men i likhet med andra regionala museer är ekonomin kärv och för att fortsättningsvis nå ut till barn och unga enligt museets regionala uppdrag och regionens kulturgaranti bör de pedagogiska resurserna förstärkas. Hitintills har vi löst en förstärkning av pedagogikens personella resurser genom olika projekt. Även det eftersatta fastighetsunderhållet utgör ett stort ekonomiskt problem. Den fysiska miljön runt museibyggnaderna är eftersatt och behöver åtgärdas, bl.a. för att öka tillgängligheten till både museet och turistbyrån.

I verksamhetsberättelsens inledning pekar vi tydligt på behovet av att arbeta med klimatfrågorna. En iakttagelse är att frågorna är nya för museisverige och att vi inte vet hur vi i vår verksamhet ska ta oss an frågorna eftersom kunskap och kompetens fattas i våra organisationer. Som museer måste vi vara modigare och erkänna frågans betydelse och blotta vår okunskap för att hitta vägar framåt.

Bokslutet för museet visar på ett budgetöverskott på ca 265 000. Vilket beror på att arbetet med det kommande konstmagasinet fördröjts och de reserverade kostnaderna kommer därför belasta budget för år 2020.

Museet når ut brett genom sociala medier med vernissage, nyhetsbrev och via de olika kanalerna för vi också en dialog med besökare och intresserade. Genom en kvalitativ och samhällsangelägen utställningsproduktion har museet också fått genomslag i riksmidia som

radions P1, tidningen Kupé och tidskriften Vi. Dessa publikationer når ut till 155 000 läsare och prenumeranter.

Vid en genomgång av styrelsens tagna beslut för 2019 har frågan om var beslutet gällande firmateckning kan fattas. Regionen har ännu inte haft möjlighet att utreda frågan. Övriga styrelsebeslut är verkställda.

Styrelse

Styrelsen har under året haft följande sammansättning

Utsedda av Hudiksvalls kommun, ordinarie ledamöter:

Ann-Margret Knapp (S), Ordförande

Kerstin Karlsson (M)

Johan Ringmar (C), vice ordförande

Alf Norberg (V)

Ersättare:

Per Svedberg (S)

Hilja Lodén (M)

Ingrid Bryntse (C)

Hans B Johansson (V)

Utsedda av Region Gävleborg, ordinarie ledamöter:

Per Helgesson (S)

Linda Elgestad (M)

Ulla G Jonsson (MP)

Ersättare:

Xenia Hildén (S)

Gunnar Grenholm (C)

Åsa Malmström (L)

Revisorer, utsedda av Hudiksvalls kommun:

Christer Johnsson (S)

Mats Runefelt (V) ersättare

Revisorer, utsedda av Region Gävleborg:

Rosalie Carlén (KD)

Helena Gehlin (S) ersättare

Personalrepresentant: Joel Bergroth (DIK/Saco och Vision)

Personal

Tillsvidareanställda

Maria Aspman, husfru/lokalvårdare

Lars Berglund, museipedagog

Joel Bergroth, antikvarie/digital samordnare

Ann Blomdahl, bildarkivassistent

Adam Ekberg, bebyggelseantikvarie

Lisa Jonsäll, arkivarie

Terese Hansson, servicepersonal, t o m 20190818

Susanne Klingefors, administratör/textilansvarig

Alva Liljewall, servicepersonal, fr o m 20190822
Lars Nylander, antikvarie
Sindre Ranheim Sveen, museitekniker/vaktmästare
Carl-Anders Skoglund, curator/grafisk formgivare
Gunilla Stenberg, museichef
Elin Thomasson, ansvarig för minoritetsfrågor

Tillfälligt anställda/projektanställda
Linnea Eriksdotter, vik. arkivarie
Andreas Hagman, projektledare
Kurt Lindfors, museitekniker
Maria Lindqvist, museipedagog
Jan-Olov Nyström, utredare
Katja Samuelsson, bildarkivassistent
Rebecka Wahlberg, servicepersonal
samt extrapersonal café

